

Spoedcursus: Hoe maak ik een examen?

Door: Clemens Geenen

Docent Nederlands Sjoerd was al weken ziek. Het zag er niet naar uit dat hij snel weer op de werkvloer zou verschijnen. De leerlingen in klas 4tc en 4td begonnen te morren. Ook diverse ouders belden met regelmaat de school. Het was eind maart. Na aftrek van de meivakantie restte ons nog zo'n vier weken zuivere speeltijd om de 53 vmbo-T-leerlingen klaar te stomen voor het Centraal Eindexamen.

Alle opties werden nagegaan. Een stagiaire of leraar-in-opleiding met weinig ervaring inzetten, leek ons niet verstandig. Enkele geroutineerde collega's in deze periode van het jaar bovenmatig belasten, door ze nog een extra klas in de maag te splitsen, was ook geen optie. In elke klas enkele uren schrappen en die uren verdelen over 4tc en 4td zou weer kunnen betekenen dat alle leerlingen er slechter van werden.

Als verantwoordelijk sectordirecteur zag ik maar één oplossing. Ik moest het zelf gaan doen. Eind jaren '80 ben ik opgeleid als docent Nederlands, ik had de nodige vlieguren in examenklassen gemaakt. Een deel van mijn portefeuille werd tijdelijk door anderen overgenomen, het rooster werd aangepast en ouders en leerlingen werden geïnformeerd.

Ik had nog exact drie weken om de leerlingen die redelijk in paniek waren, voor te bereiden op het Centraal Schriftelijk. Of eigenlijk op twee examens: een examen Begrijpend lezen en een Functionele schrijfpodracht. Er was geen tijd om diep op de stof in te gaan. Ook alle theorieën over het schrijven van een goede, inhoudelijke brief moest ik maar even achterwege laten.

Aan de hand van examens van voorgaande jaren en vooral aan de hand van de gemaakte fouten in die examens stelde ik een boekje met examentips samen. Het boekje bevatte nauwelijks informatie over het begrijpen van een tekst. Het bevatte vooral veel informatie over het begrijpen van vragen en over het elimineren van foute antwoorden bij een meerkeuzevraag. Ook wist ik dat het correctievoorschrift bij Functioneel Schrijven niet ingaat op de inhoudelijke kwaliteit van een brief. Als alle elementen zoals adres, handtekening, datum en dergelijke op de goede plek staan en als je alle gevraagde informatie vermeldt, scoor je al snel een voldoende.

Mijn tip aan de leerlingen was dan ook niet: "Schrijf een mooie brief". Mijn tip was vooral: "Laat alle franje van mooie zinnen en dergelijke achterwege en beperk je tot een opsomming in briefvorm van alle gevraagde elementen. Less is more!"

In de allerlaatste week oefenden we drie keer met een examen uit eerdere jaren. Bovendien adviseerde ik de leerlingen om 's ochtends voor het examen mijn boekje met tips nog eens goed door te nemen.

De clou van dit verhaal is te voorspellen. Deze leerlingen waren door mijn spoedcursus bijzonder goed voorbereid. Geen enkele leerling scoorde op het Centraal Schriftelijk een onvoldoende. Toch heb ik niet de illusie dat ik hier een generatie experts in het vak Nederlands heb afgeleverd. Hoogstens een generatie experts in het kunstje "Hoe maak ik een examen". Deze leerlingen werden niet getoetst op wat ze geleerd hadden, maar hadden geleerd wat er getoetst zou worden. ■

Clemens Geenen
clemensgeenen@ziggo.nl